135-D

JANUARI AANVANG

der goedk. schriftel. lessen in **Fransch, Duitsch, Engelsch, Boekh., Taal m. Rekenen,** enz. à 65 ct. per maand. Ook **Steno** en **Alg. ontw.** Vraag gratis proefles Cursus Zelfontw., Bosb. Toussaintstr. 46 C., Amsterdam-West.

Op dit Kerstfeest moet U hen met Boldoot verrassen!

Ons Kerstfeest is een blijde dag in den wintertijd. Maak hem nog prettiger... verras Uw vrienden met een welgekozen geschenk: met een flacon geurige, verkwikkende Eau de Cologne Boldoot!

Een Altijd Welkom Geschenk:

Eau de Cologne
Boldoot
NEDERLANDSCH FABRIKAAT

PAUL BRAND VOORBURG Z.H. GEGARANDEERD HANDWERK — ATELIER-KERKELIJKE KUNST · PR. MARIANNELAAN 174 — **MISKELKEN** MET ETUI f. 100.— EN HOGER

Haast niet te gelooven dat hij 'n breuk heeft!

Kijk eens wat hij heft en sjouwt! Ook hij draagt een Brooks Luchtkussenverband! Ook hij paste mijn methode toe.....! **Hij wierp zijn breukband weg.....!** Waarom U dan niet? Waarom laat U zich dagelijks nodeloos kwellen door systemen, die uw breuk alleen maar kunnen vergeren? Ook U kunt weer werken als voorheen, wacht geen dag langer. Hier is uitkomst voor u!

Trek voordeel van de

10 dagen gratis proef

Probeer het geheel voor mijn rekening **volle tien dagen.** Ik kan U dit aanbod doen, omdat ik weet U te kunnen helpen. Vraag nog heden mijn rijk geïllustreerde brochure aan en stuur de gratis coupon in

GRATIS INFORMATIE-COUPON

C. E. BROOKS (107 C) Singel 25, Amsterdam

Zendt mij in onbedrukte enveloppe zonder kosten of verplichtingen Uw geïllustreerd boek en volledige inlichtingen over Uw Breukverband-Apparaten.

Naam:

Adres:

(Duidelijk schrijven s.v.p.)

Oma Welgemoed
drinkt tevreê
dagelijks haar kopje thee.
En zegt: „Wie fijne thee
wil zetten,
moet op de naam
„de Gruyter" letten"

Fraaie Bladwijzer (kunstdruk) **gratis voor onze klanten**

BINNENKORT VERSCHIJNT:

TWEEDUIZEND OPENINGEN

van het schaakspel, tot en met den veertienden zet van zwart, verzameld, alphabetisch gerangschikt, loodrecht opgesteld en aldus uitgegeven door

F. U. J. H. WITTE

Prijs vóór 15 Jan. gebonden f 7,30, gebrocheerd f 6,70, daarna f 10,— en f 9,40. Franco. Betaling bij bestelling. Korting zóóveel procent als men boeken in één zending bestelt, met een maximum van 45%. — **Giro 393.226. Antoniusbank 194, Bemelen (L.)**

ZANGKANARIES

Goudgele Saksmannen *f* 2,—, Seyfert mannen diep in knor holrollen, klockrollen, knor en fluiten *f* 2,50. Uit kampioen Harzermannen bonte *f* 2,25. Alle dag- en avondzangers en schriftelijke garantie. Kanariepopjes *f* 0,25 en *f* 0,35. Mansijsjes *f* 0,45 Zebravinken en Japansche Meeuwtjes f 2,50 paar. Gemengde vogelzaden *f* 1,50 p. 10 pond. Fijnkwekerij Nico Borneman, Merelstraat 35, Utrecht, Telefoon 13617

NU,

maar ook voor de toekomst is Coöperatie onmisbaar!

Coöperatie

moet en zal een belangrijke taak hebben bij de wederopbouw.

Houdt dus ook NU vast aan Uw coöperatieve gedachte!

Blijft ook NU trouw lid en verbruiker van:

R. K. Coöperatieve Verbruiksvereniging

HET ANKER u.a.

Kruisstr. 54 · L. Vrouweplein 1

TILBURG

Gebruikt bij Uw ontbijt steeds

A.H.O.

GLORIA KOEK

Neemt proef met onze andere **A.H.O.-ARTIKELEN**

Fa. A. HUYBREGTS-OOMS

Emmastraat 35
TILBURG

Eerst moesten er ongelukken gebeuren!

Stroombezuiniging behoeft Uw huis niet tot een duister hol te maken. Door Philipslampen aan te schaffen in plaats van z.g. „goedkoope" gloeilampen, bespaart U tot 20% op Uw stroom en ontvangt U extra licht!

PHILIPS
„Bi-Arlita"
lampen

Eerste klas zaadhandel vraagt

AGENTEN

voor den verkoop van zaden op gemakkelijke wijze en met hooge provisie. Succes verzekerd door prima kwaliteit. Voor agenten geen kosten. - Vraagt inlichtingen en voorwaarden bij

Niek Zwaan's Zaden
ENKHUIZEN - POSTBUS 20

PRIMA SEIFERT EN GOUDGELE SAKSISCHE KANARIES

Uit kampioenen 1937—'38 en '39 Seifert mannen diep in knor. Holrollen, Glockrollen en fluiten f 5,— en f 4,—. Popjes f 1,—. Goudgele Saksische mannen f 3,50. Bonte f 3. Popjes f 0,75. Alle dag- en avondzangers. Zending rembours vr. v. r. k. bij

J. C. de Kinderen
Eerste klas Kanariekweekerij
Hazestraat 62 - Valkenswaard

TONEELLIEFHEBBERS

Vraagt inzage van de volgende vrolijke éénactertjes:

De Soldatendochter	1 D. en 3 H.
De Haarkuur	4 H. of 1 D. en 3 H.
Ridders zonder vrees of blaam	7 H.
De Pantoffelheld	1 D. en 2 H.
Televisie	8 H.
Een huis vol inbrekers	3 D. en 5 H.

Prijs 75 cent per exemplaar. Uitsluitend verkrijgbaar bij:

TONEELFONDS „VARIA" HEERENWEG 66 — UTRECHT
Girorekening 347954.

Adverteert in dit blad

Herstel

ALGEMEEN KATHOLIEK WEEKBLAD

UITGAVE VAN HET R. K. WERKLIEDENVERBOND IN NEDERLAND

21e Jrg. 20 DEC. 1940 No. 51-52

REDACTIE-ADRES: OUDENOORD, UTRECHT — ABONNEMENT FRANCO PER POST *f* 3,00 PER JAAR — ADMINISTRATIE: ONDIEP 6 - UTRECHT

Zalig Kerstfeest!

Aan al onze leden en hun gezinnen, aan alle lezers van „Herstel": Zalig Kerstfeest!

Laten wij gezamenlijk bij de kribbe, den kleinen Jezus met groot vertrouwen gelukkiger tijden — een Nieuwe Gemeenschap van en voor alle mensen, heil voor ons Vaderland en zegen over onze katholieke arbeidersbeweging afsmeken.

Het Verbondsbestuur:
DE BRUIJN, voorzitter
SCHUTTE, secretaris.

De loon-verordening

(d. B.) Onze leden maakten kennis met de verordening betreffende de totstandkoming van regelingen in zake lonen, salarissen en andere arbeidsvoorwaarden.

Met de inwerking-treding van deze verordening komt de zogenaamde loonstop-bepaling te vervallen.

De verordening, wij deden zulks reeds eerder uitkomen, is van groot sociaal belang. Uitgegaan wordt van het standpunt, dat een door de samenwerkende bedrijfsgenoten (werkgevers en werknemers) gesloten collectieve arbeidsovereenkomst de primaire, de normale vorm is waarop de arbeidsvoorwaarden geregeld dienen te worden. Lukt dat, om welke reden dan ook, niet, dan kan het college van Rijksbemiddelaars arbeidsvoorwaarden dwingend opleggen.

Ons op de basis van de verordening plaatsende, kan met enige zekerheid worden gezegd dat thans van verschillende kanten er ernstig naar zal worden gestreefd om, waar mogelijk, door vrij overleg, collectieve contracten tot stand te brengen.

Dat onzerzijds, waar mogelijk, de totstandkoming met energie zal worden bevorderd, ligt wel voor de hand.

Nu de loonstop-bepaling is opgeheven kan aanstonds aandacht worden geschonken aan de loon-positie van de werknemers.

Dat is in tal van gevallen dringend nodig, nu de prijsstijging zich in zo ernstige mate doet gelden. De vakbondsbesturen zullen niet nalaten na te gaan wat moet geschieden. Mogelijk is, dat loonbepalingen in bestaande collectieve arbeidsovereenkomsten worden gewijzigd, dat in nieuw af te sluiten contracten het loon wordt geregeld; daar waar de totstandkoming van een collectieve arbeidsovereenkomst nog op zich laat wachten is ook aan een voorlopige afzonderlijke loonregeling te denken.

Er is intussen thans, vergeleken bij voorheen, deze grote wijziging gekomen, dat de loonhoogten moeten worden goedgekeurd door het college van Rijksbemiddelaars. Het laat zich aanzien — de verbindend verklaarde collectieve arbeidsovereenkomsten zijn daarvoor een aanwijzing — dat de samenwerkende bedrijfsgenoten regelingen zullen maken, welke de toets van het algemeen belang kunnen weerstaan.

Er is voor de vakbeweging thans zeer veel werk aan de winkel. Zij zal haar natuur getrouw, alles in het werk stellen de positie van de arbeiders en bedienden zo goed mogelijk te maken.

Haar natuur getrouw.

Zullen de ongeorganiseerden dat woord begrijpen? Zullen zij thans eindelijk, hun sociale natuur getrouw, inzien dat zij zich met overtuiging voor het lidmaatschap der beweging dienen aan te melden?

Of.....?

In Duitsland wordt in de ondernemingen, ook van de zijde der werkgevers, „morele druk" uitgeoefend, om de arbeiders te bewegen tot het lidmaatschap van de voor hen geldende organisatie toe te treden.

Die „morele druk" heeft er toe geleid dat practisch iedere werker is aangesloten.

Laten onze georganiseerde mannen en vrouwen in de ondernemingen eens aan genoemde „morele druk" denken ten aanzien van hun nog niet georganiseerde kameraden.

Het moet de ongeorganiseerden toch op een of andere manier duidelijk te maken zijn, dat het een sociaal schandaal is, vooral nu genoemde verordening de collectieve contractsgedachte zo intens op de voorgrond plaatst, thans nog langer buiten de voor hen bestemde organisatie te blijven.

Moge de zo uitermate gewichtige verordening er ook en allereerst toe leiden, dat binnen afzienbare tijd **alle** werkers zich organiseren.

Principiële bezwaren kunnen niet worden gemaakt.

Wij wachten het resultaat van de activiteit onzer leden met belangstelling af.

Kerstgave voor ondersteunde werklozen

De wnd. Secretaris-Generaal, wnd. hoofd van het departement van Sociale Zaken deelde aan de Gemeentebesturen het volgende mede:

„Ik heb de eer u mede te delen, dat ik heb besloten, goed te keuren, dat ook dit jaar aan ondersteunde werklozen boven hun gewone steunuitkering een Kerstgave wordt toegekend. Deze Kerstgave mag wederom bedragen 25 pct. van het bedrag, **hetwelk de betrokkenen over de week van 8 tot en met 14 December a.s. aan uitkeering ontvangen.**

Ik vestig er voor zoveel nodig Uwe aandacht op, dat niet mag worden toegekend 25 pct. van het theoretische steunbedrag, berekend volgens artikel 6 of 18 der steunregeling, doch 25 pct. van de werkelijke uitkering (waarin begrepen eventuele brandstoffenbijslag), die de ondersteunden over vorengenoemde week ontvangen.

Deze Kerstgave van 25 pct. kan eveneens worden toegekend over de extra-bijslag, die aan inwonende kinderen wordt uitgekeerd, alsmede aan degenen, die een tegemoetkoming ontvangen, als bedoeld in de circulaire van 15 Juni 1940, no. 3-1129, afdeling Steunverlening. Ook in laatstgenoemde gevallen dient de Kerstgave te worden berekend over het netto-bedrag der tegemoetkomingen.

Aan de werklozen, die in de betreffende week bij de werkverruiming zijn geplaatst, kan over die week geen Kerstgave worden toegekend. Ten aanzien van deze personen zal ik u bij afzonderlijke circulaire nader doen berichten.

Aan degenen, die uitkering uit hun werklozenkas genieten, kan de Kerstgave worden uitgekeerd, indien en voor zoverre zij een kasuitkering plus eventuele kasbijslag minder ontvangen dan aan steun plus Kerstgave zou worden toegekend, indien zij geen kasuitkering ontvingen. Ik meen goed te doen, u met een voorbeeld de wijze, waarop deze bijslag voor laatstbedoelde personen over de onderhavige week moet worden berekend, te verduidelijken.

I. Steunbedrag volgens de steunregeling	*f* 12,—
Kerstgave 25 pct.	„ 3,—
	f 15,—
Uitkering uit de werklozenkas	*f* 11,—
Bijslag op de kasuitkering (met inbegrip van Kerstgave)	*f* 4,—
II. Steunbedrag volgens de steunregeling	*f* 10,—
Kerstgave 25 pct.	„ 2,50
	f 12,50
Uitkering uit de werklozenkas	*f* 11,—
Kerstgave	*f* 1,50

In de kosten der verstrekking van de Kerstgave aan werklozen, die in de steunregeling zijn opgenomen, zal uit het Werkloosheidssubsidiefonds dezelfde bijdrage worden toegekend als in de overige kosten van werklozenzorg."

ONDERLINGE
OORLOGSSCHADE
VERZEKERING MAATSCHAPPIJ
GEVESTIGD TE 'S-GRAVENHAGE
TELEFOON 11.30 41

AFD. I.

Inboedels tot f 7500.-

te verzekeren voor de vervangingswaarde in aansluiting op de Rijksbijdrage

AFD. C.

Persoonlijke ongevallen door Molest.

(Ook voor personeel van luchtbescherming, brandweer, politie, enz.)

Voor beide afdeelingen **drie-maandelijksche**

Schade-uitkeering

Wendt u tot uw Assurantiebezorger.

OOTMOEDIG GEBED

OP DEN KERSTDAG VAN 1940

Niet als de herders komen wij,
Die uit hun volheid van gemoed
Uw stal versierden met hun vreugd,
Niet als de koningen, wier groet
— Goud, myrrhe, wierook — ieder heugt,
Die 't vroom verhaal van kerstnacht doet.
Ons hart is weelderig noch blij;
Wij vallen schamel u ten voet
En smeken medelij.

't Was onze droom van menig jaar,
Dat Gij geen vreemdeling zoudt zijn
Aan heel de wereld om ons heen;
Gij sloegt ons met de felle pijn
Te weten, dat Gij steeds als geen
Zoo uitgeworpen en zoo klein,
Zoo zwak en onverdedigbaar
Als al wat simpel is en rein
Zult liggen op 't altaar.

Wij riepen: „Toon uw schoonheid! Rijs
In al uw macht voor ons gezicht!
Sta in uw hemel op, en kom,
Vorst van de glorie, houd gericht!
Daal heerlijk van den Libanon
En sla de wereld blind met licht!"
— Wij waren kinderlijk-onwijs,
O Kind dat in de kribbe ligt
Voor 't smartvol Kyriëleis.

Gij blijft de God van Abraham,
Een God, die tot verzaking dwingt
En zegt: er is geen veilig huis.
Terwijl de lucht nog helder zingt
Zint vorst Herodes reeds op 't kruis,
Waarmee zijn waan Uw macht verdringt,
Die in zijn rijk onwelkom kwam.
Zoo wordt Uw wieg van haat omringd,
Mijn God en Offerlam!

Elk, dien Gij zoekt ter zaligheid,
Wordt uitverkoren tot verdriet
En door Uw liefdezucht beproefd,
Die 't allerliefste 't minst ontziet,
Die niemand feller heeft bedroefd
Dan die G'uw moeder worden liet
En door haar lijden hebt gewijd
Tot koningin van 't rijksgebied
Uwer barmhartigheid.

Heer, wij belijden, dat alleen
Bij Uwe smart verlossing is,
Die al ons lijden op U naamt;
Wij dolen door de duisternis,
Doch wat op aarde wordt beraamd,
Wij kennen Uw getuigenis,
Dat Gij zult heerschen, — anders geen.
Wij voelen scherp ons deugdgemis,
Door alles om ons heen.

Lam Gods, dat al wie lijdt bemint,
Wij heffen uit een zee van leed,
Waarin wij vreezen te vergaan,
Smeekende handen naar Uw kleed,
Raak ons maar even aan.
Wij zijn tot elken plicht gereed,
Als maar één oogenblik begint
Voortgang te vinden wat Gij deedt
Aan deze wereld, Kind.

ANTON VAN DUINKERKEN.

Speciaal geschreven voor „Herstel"

Kerstmis

De datum van Jesus' geboorte is ons niet bekend. Omstreeks het jaar 336 werd door de Romeinse Kerk met opzet de viering van Jesus' geboorte gesteld op de 25ste December. Met opzet, omdat de heidenen die dag de geboorte vierden van de onoverwinnelijke zon en de Kerk bedoelde de gedachten van de mensen te richten op de zon van gerechtigheid en liefde, die Christus is, de Opgaande uit den Hoge, zoals Hij profetisch werd genoemd. Het Oosten en het Westen wisselden elkanders feesten uit. Het feest van 6 Januari, Epiphanie, werd overgenomen door het Westen, het feest van 25 December werd overgenomen door het Oosten. In die dagen woedde de ketterij van Arius, die de godheid van Jesus Christus ontkende. De Kerk bedoelde in de viering van het Kerstfeest een belijdenis van het geloof der Apostelen, dat Jesus Christus is de eengeboren Zoon van God, het Woord, eeuwig geboren uit den Vader. Toen de ketterij ook het goddelijk moederschap van Maria begon te ontkennen, werd aan de Kerstgedachte een tweede gedachte toegevoegd, namelijk deze: Maria is waarlijk Moeder van God, omdat haar Zoon Jesus, wonderbaar uit haar maagdelijke schoot geboren naar Zijn menselijke natuur, de tweede persoon der Allerheiligste Drieëenheid is, waarlijk God gelijk de Vader en de Heilige Geest.

Van ouds werden op het Kerstfeest drie geheimen gevierd: het Kerstgeheim, namelijk de eeuwige geboorte van het Woord uit den Vader, de geboorte van Christus in de tijd uit de Maagd Maria en de eenheid van Grieken en Latijnen in de mystieke band van hetzelfde geloof. In de nachtmis, opgedragen in de grote Mariakerk te Rome, herdacht men het goddelijk moederschap van Maria. In de door de Grieken geliefde kerk Sint Anastasia vierden de Romeinen en de Grieken samen in tegenwoordigheid van den Paus de eenheid aller mensen in hetzelfde geloof. In de dagmis, opgedragen in de Sint Pieter, werd het Kerstgeheim herdacht, de tweevoudige geboorte van Christus.

Wij mogen het Kerstfeest noemen het feest van „den Zoon des Mensen", want deze Hebreeuwse uitdrukking, de Zoon des Mensen, gebruikte Christus om daarmede aan te geven, dat Hij de Messias is en de Zoon van God. Immers, wanneer wij de profetie van Daniël over den Zoon des Mensen lezen (Daniël VII), wordt het ons duidelijk, dat de Zoon des Mensen niet louter mens is, doch tevens profetisch voorspeld wordt, dat God zelf als het Heil en de Verlosser van het menselijk geslacht in de wereld zal komen.

Toen de volheid der tijden was gekomen (Gal. IV, 4) en de mensheid ontvankelijk was gemaakt om den Verlosser te ontvangen, is volgens de ondoorgrondelijke raadsbesluiten en de onnaspeurlijke wegen Gods (Rom. XI, 33) de Zoon van God op aarde verschenen. Bij de Joden van die dagen was de Messiasverwachting zeer groot, alhoewel velen aan deze Messiasverwachting politieke gedachten van zelfstandigheid en bevrijding van het Romeinse juk verbonden. De Joden verspreidden zich over de wereld en vele heidenen ondergingen de invloed van hun godsdienst. En al lieten de heidenen zich moeilijk overhalen om door het ontvangen van de besnijdenis „proselieten van de gerechtigheid" te worden, vele heidenen erkenden toch den enen, waren God van Israël en als „proselieten van de poort" werden zij „godvrezenden" genoemd. Bij dezen vond Christus een goed toebereide bodem. Het verlangen van hun hart, van hun verstand en van hun wil ging uit naar den goddelijken Verlosser.

De wijsbegeerte van Plato († 348 vóór Chr.) en Aristoteles († 322 vóór Chr.) was vervangen door de wijsbegeerte van Epicurus († 271 vóór Chr.), die aardsgezind en op de lusten der mensen berekend was, en door de wijsbegeerte van Zeno († 260 vóór Chr.), die het noodlot het albeslissende in 's mensen leven noemde. Al verduisterden het scepticisme en de begeerlijkheid de geesten der mensen, toch richtten ernstige philosophen de harten van het volk omhoog, want in de Stoïcijnen van die dagen vinden wij het begrip van zedelijke verantwoording en van gestreng en sober leven.

Het Romeinse wereldrijk boeide de mensen niet meer. De politiek hield de geesten niet meer gespannen. Het hart van velen stond open voor de waarheid en in de verschrikkelijke duisternis van heidendom en heidens zedenbederf wisten de goeden hoeveel offers gebracht moesten worden om de waarheid te mogen vinden en vast te houden. In de wijsbegeerte hadden zij een kern van waarheid gevonden. De volle waarheid hadden zij niet mogen zien, doch het weinige goeds, dat zij bezaten, bouwde God tot een brug, welke naar het Christendom leidde. Gelijk aan de Joden de Wet, zo was aan de heidenen de wijsbegeerte gegeven als leider naar Christus.

Nog op andere wijze heeft God de komst van het Christendom in deze wereld voorbereid. Een groot gedeelte dezer aarde vormde één rijk met één wereldtaal, het Grieks. De scheidsmuur tussen de volkeren was weg, in Gods bedoeling het teken, dat de Christus komen ging om de scheidsmuur tussen Joden en heidenen, de scheidsmuur tussen alle volkeren te slechten en geheel het menselijk geslacht samen te binden in de mystieke band van het geestelijk wereldrijk, dat de Kerk is. In Jesus Christus is er noch Griek noch barbaar noch Jood noch heiden noch man noch vrouw. Als teken van goddelijke vrede was de tempel van Ianus op het Forum te Rome gesloten. Alleen in de tijd des vredes was deze tempel dicht. Zelden was hij dicht; doch nu de Vorst des vredes ging komen, genoot de aarde de grote rust van de vrede.

En wij? Wij, die in dit verschrikkelijke jaar het feest des vredes vieren met smart in ons hart en met groot verlangen naar de verlossing door Christus?

Deze oude aarde schijnt niet voldoende meer te zijn voor de mensen, zij schijnt het bruisend verlangen van hun tegengestelde aspiraties niet meer te kunnen verzadigen. Er woedt een strijd van zo reusachtige afmetingen, dat hij de grootste gebeurtenissen en omwentelingen van de wereld overtreft en verduistert. Wij mogen ons niet in de war laten brengen, Christus is ook ons alle dagen nabij. Onze geest wordt niet in verwarring terneer geslagen te midden van oorlogen en oorlogsgeruchten. Deze stonde is een fase van de ernstige geschiedenis der wereld.

De algemene mensenliefde, die Christus ons heeft gepredikt en door Zijn genade heeft ingestort en die de genegenheid jegens alle volkeren omsluit, baart in ons de smart, want de smart is het kind van de genegenheid en van liefde, gelijk het smartelijk lijden van Christus de vrucht was van Zijn liefde voor ons. Quis non fleret, wie zou niet wenen? Wie een knecht en een dienaar en een kind is van den verheven Koning des vredes, die door middel van Zijn bloed op aarde vrede bracht, zou hij niet wenen, nu de vrede onder de volkeren is verstoord en de eendracht ligt verbrijzeld? En zou hij niet roepen tot God, opdat de eendracht worde hersteld en de vrede opnieuw aan de aarde worde gegeven „door een billijker en eenstemmige orde, gebaseerd op die rechtvaardigheid, welke de passie stilt, de gevoelens van het hart tot zwijgen brengt, de giststoffen van wrok en strijd uitdooft en er naar „streeft" — eerlijk en oprecht, zonder eigenbaat of hoogmoed — om aan alle volkeren in rust, in vrijheid en in veiligheid toe te wijzen het aan ieder van hen op deze aarde toekomend deel in de bronnen van welvaart en macht"? Zo sprak onze Paus in zijn homelie op de grote boetedag.

De aarde is een dal van tranen, wij weten het. Maar het is Gods bedoeling niet, dat deze aarde geteisterd wordt door orkaanachtige overstromingen van altijd nieuwe tranen, die gedroogd moeten worden op het gelaat van kinderen, van moeders, van mannen en grijsaards, die een harde verlatenheid van leven en van geest gevoelen, omdat de jonge mannen door de oorlog van hen zijn weggerukt. God, die Zijn eniggeboren Zoon in de wereld zond, omdat Hij de mensen lief heeft, is de Vader van barmhartigheid en de Heer van iedere vertroosting. Hij overziet alles, Hij regeert alles, Hij kan de orkanen gebieden: tot hiertoe en niet verder. Onder Zijn goddelijke hand ontvouwt zich in de universele orde van de gebeurtenissen en dingen de vrije handeling van den mens zonder dat zij kan ontglippen aan Zijn vooruitziend en onontkoombaar raadsbesluit. De bede van millioenen: „Geef vrede, Heer, in onze dagen, geef betere tij-

(Zie vervolg pag. 6.)

Sedert de schepping der wereld, toen, in den beginne God hemel en aarde schiep, in het jaar vijf duizend honderd negen en negentig:
Sedert den zondvloed, in het jaar twee duizend negen honderd zeven en vijftig:
Sedert de geboorte van Abraham, in het jaar twee-duizend vijftien:
Sedert Mozes en den uittocht van het volk Israëls uit Egypte, in het jaar duizend vijf honderd en tien:
Sedert de zalving van David tot koning, in het jaar duizend twee en dertig:
In de vijf en zestigste week volgens de voorspelling van Daniël:
Tijdens de honderd vier en negentigste Olympiade:
Sedert de stichting der stad Rome in het jaar zeven honderd twee en vijftig:
In het twee en veertigste jaar der regeering van Octavianus Augustus:
De geheele aarde in vrede en de wereld in haar zesde tijdperk zijnde, wordt Jezus Christus, de eeuwige God en de Zoon van den eeuwigen Vader, ~ verwekt door den Heiligen Geest, ~ negen maanden na de Ontvangenis te Bethlehem in Judea geboren en wordt Mensch uit de Maagd Maria, door Zijn allerheiligste komst de wereld willende zegenen:
de Geboorte van Onzen Heer Jezus Christus naar het Vleesch!

Tekst vertaald uit het Martyrologium

JERUSALEM, ZOALS HET OP EEN OUDE KOPERGRAVURE WORDT AFGEBEELD

1. Gebouw van de Boze Raad; 2. Hof van Olijven; 3. Paleis van Caïphas; 4. Paleis van Annas; 5. Tempel van Salomon; 6. Paleis van David; 7. Kerk van het H. Graf; 8. Calvarieberg; 9. Weg naar Bethlehem; 10. Paleis van Koning Herodes; 11. Paleis van Pilatus; 12. De plaats waar Christus gegeseld werd

den voor het menselijk geslacht, geef ons een betere dageraad en een betere avond, zal Hij op Zijn wijze verhoren, omdat Hij liefde en barmhartigheid is. Onze plicht is het ons te verenigen met Christus en Zijn offerande, het goddelijk zoenoffer, bloedig opgedragen op het kruis, onbloedig hernieuwd op onze altaren, elke dag.

Wij hebben de mensen lief, niet met een vaag, dromerig, humanistisch altruïsme, doch met die volle en rijpe en alomvattende liefde, waarvan Christus het voorbeeld is en die Hij in de harten der mensen heeft ingestort.

Zovelen hebben met heldenmoed bij de vervulling van hun plicht het hoogste offer gebracht. Hun bloed en de tranen van hen, die zij achterlieten, roepen tot de hemel niet om wraak, maar om vrede en verzoening, want hun lijden en hun dood worden verenigd met het lijden en de dood van Christus en de smeking van Christus is altijd aangenaam aan den Vader. Daarom is deze Kerstmis niet zonder troost. God zal in het hart van millioenen ontsteken het vuur der waarachtige liefde, Hij zal ons geven die edele zin voor menselijkheid, welke aan anderen niet doet, wat wij niet zouden willen, dat ons werd aangedaan.

Kerstmis, ook in dit verschrikkelijke oorlogsjaar, is en blijft het feest van de vrede, die aan alle mensen van goede wil is beloofd, omdat God door Christus welbehagen heeft gesteld in het menselijk geslacht. God zal ingrijpen in onze harten en onze harten richten op Zijn groot gebod. God zal ingrijpen in het leven van de volkeren en de eendracht, die verbrijzeld ligt, herstellen in een nieuwe en betere orde. Ieder onrecht zal weder worden goedgemaakt, de heerschappij van het recht zal worden hersteld, tweedracht en wrok zullen verdwijnen uit de gemoederen, een ware en geordende en duurzame vrede zal herrijzen, de gedachten en de strevingen der mensen zullen zich richten op het hoogste goed. Christus zal alle volkeren van het menselijk gezin onder Zijn heerschappij en in Zijn rijk verbroederen.

Geheel de wereld, alle mensen, onze broeders, wensen wij: Zalig Kerstfeest, want wij hebben de mensen van elk volk van harte lief.

J. B. W. H. MÖLLER, pr.

DE WERELD TIJDENS CHRISTUS' GEBOORTE

„Wanneer men de geschiedenis van het menselijk geslacht in haar geheel beschouwt," zegt Godefroid Kurth, „dan rijst voor ons de geest der oude wereld, die gezeten was in de schaduw des doods, maar daar tegenover de nieuwe wereld, die wandelt in het licht van het Evangelie. Deze verdeling zelve is het grootste feit in de geschiedenis; geen enkel ander feit kan daarmee vergeleken worden."

Alles, wat aan Christus' geboorte voorafgaat, is slechts voorbereiding, na die tijd ontplooiing. Eerst loopt alles op Christus aan; dan straalt alles van Christus uit; Christus' menswording halveert de geschiedenis. Christus sluit de poorten van de oud-testamentische tempel, schrijft kardinaal Faulhaber, en opent de poorten van het nieuwe Godsrijk; Hij ontslaat de Profeten en roept de Apostelen. Christus is de persoonlijke vervulling en de sluitsteen van het Oude Verbond, de Stichter en de hoeksteen van het Nieuwe Verbond, de persoonlijke brug van het Jodendom naar het Christendom.

Het verloop van de historie der mensheid is als een processie: in 't midden onze Heiland; het voorchristelijke mensdom trekt voor Hem uit met het Adventsgezang: „Morgen zullen wij de heerlijkheid Gods aanschouwen"; de na-Christelijke wereld trekt achter Hem aan met het Kerstlied: „wij hebben Zijn heerlijkheid gezien."

En hoe weinig de moderne mensheid vaak met Christus te maken wil hebben, toch legt zij telkens opnieuw getuigenis van Hem af. Het simpele opschrift boven onze brieven: 1940 doet ons terugdenken aan Zijn geboorte, aan Jesus Christus, de hoeksteen der tijden, den Peter en Beschermheer van het nieuwe jaar, den Koning der eeuwen.

Wederom vieren wij het hoogheilig feest van Kerstmis, herdenking van de geboorte van den Vredevorst bij uitstek, en dat, terwijl rondom ons kanongedreun, motorgeronk en mitrailleurgeknetter de haat dieper doen invreten in de harten der volkeren en de spotlach van den duivel schril uitklinkt boven 't lied van liefde en vrede. Wij behoeven u niet te schetsen, in welk een verdwaasde wereld wij thans de geboorte van onzen God en Verlosser herdenken, maar wel willen wij de lezers met hun gedachten terugvoeren naar de wereld van vóór 19 eeuwen, waarin het Kind van Bethlehem op aarde kwam.

***

Bij deze beschouwing zullen wij ons moeten beperken tot de **Grieks-Romeinse wereld,** waarover de geschiedenis ons voldoende inlicht en de onmiddellijk daaraan grenzende **Germanenwereld,** want noch de Asjoka- of daaropvolgende Kamsjka-periode in de Indische wereld, noch de Prae-Inca-cultuur van Nazca's en Yunca's in Zuid-Amerika, noch de lotgevallen van de Han-dynastie (203 v. Chr. — 8 n. Chr.) in China lenen zich voor een juiste historische beschouwing.

In de tijd van Christus' geboorte was centraal Europa ten Oosten van de Rijn en ten Noorden van de Donau bewoond door onbeschaafde volksstammen van Franken en Saksen, Goten en Bourgondiërs, Sueven en Vandalen, wier ingeboren zwerflust hen van de ene naar de andere landstreek dreef. Hun enig bezit aan geestelijk leven was een heidendom, waarin zij de natuurkrachten vreesden als goden en geesten, en in angst leefden voor waarzeggende priesters, die het antwoord der godheid lazen uit runenstaafjes, uit de vlucht van adelaars en raven, en uit het hinniken der paarden. Aan den oorlogsgod Liu werden zelfs mensen geofferd. Hun ongebreidelde krijgslust dreef hen naar onderlinge broederoorlogen en strijd tegen de Romeinen. Zij stelden zich de hemel zelf voor als één groot strijdveld. Zij meenden, dat Wodan en Tins behagen schepten in hun oorlogsdaden, en dat de oppergod zijn eigen dochters, de Walküren, als strijdgodinnen met zwanenvleugels over 't slagveld deed zweven, om de zielen der gesneuvelden over te voeren naar het Walhalla, een grote gouden burcht met meer dan 500 zware poorten, te midden van jacht- en slagvelden.

En terwijl deze oude Germanen in zware oorlogen hun krijgsgezangen zongen, zweefden Engelen boven de kribbe van Bethlehem en zongen het lied van de vrede, ook voor deze volken, die hun bloedwraak en slavernij, zouden afzweren onder de veredelende invloed van het Christendom.

De schets van deze Germanen-wereld zou echter onjuist zijn, als niet gewezen werd op drie punten, waarin de oude Germanen een gunstig beeld te aanschouwen gaven: ze waren voorbeeldig in trouw, in gastvrijheid en in een hoge opvatting van het huwelijk, gepaard met echtelijke trouw en eerbied voor de vrouw, zodat de Romeinse geschiedschrijver hen ten voorbeeld kan stellen aan zijn „overbeschaafde" landgenoten in de Grieks-Romeinse wereld.

***

In dezelfde tijd hadden de Romeinen in het vierde wereldrijk der Oudheid een wereldeenheid geschapen als voordien nog niet bestaan had. Oosten en westen waren er in opgenomen. Het oosten was de bakermat der beschaving; daar woonden de **Egyptenaren,** die om hun hoogstaande oorspronkelijke en diep-religieuze beschaving nu nog onze bewondering wekken, daar woonden **Babyloniërs** en **Assyriërs,** die tijdelijk het wereldroer in handen namen, verder de **Phoeniciërs,** het oudste zeevarende volk, dat als verspreider der cultuur

een bijzondere rol gespeeld heeft, de **Israëlieten** met hun hoogstaande godsdienst en literatuur; zij waren de dragers der Belofte van den Verlosser, het uitverkoren volk, dat de Gods-idee heeft bewaard en ontwikkeld met een zuiverheid, zoals geen beschaafd volk der oudheid gekend heeft.

In het oosten woonden ook de **Perzen**, de bouwers en organisators van een groot wereldrijk, dat het eerste voorbeeld gaf van een welgeordend staatswezen.

***

Al deze volken: Egyptenaren, Phoeniciërs, Babyloniërs, Assyriërs, Israëlieten en Perzen, zouden echter de minderen blijven ten opzichte van de **Grieken.** De hele beschaving, de moderne ontwikkeling, de hoofdbeginselen, die nu nog oppermachtig zijn in kunst en wetenschap, in het sociale en burgerlijke leven, zijn geschapen door dit volk, de gunsteling der goden.

Toen de Grieken hun vrijheid en onafhankelijkheid zagen ondergaan tengevolge van politieke staten- en stedentwisten, heeft de Macedonische veroveraar Alexander de Grote de Griekse beschaving uitgedragen naar de Aziatische wereld tot de Indus toe. Deze Griekse beschaving met de Oosterse vermengd, kreeg de naam van Hellenisme. Er ontstonden 'n wereldverkeer en een wereldbewustzijn, intenser dan ooit bestaan hadden. De Griekse taal werd wereldtaal. Het Oude Testament werd zelfs uit 't Hebreeuws in 't Grieks vertaald, zodat de Belofte van de komst van den Verlosser onder alle volkeren bekend werd.

***

Het wereldrijk van Alexander den Grote was echter ook in brokstukken uiteengevallen, juist toen de **Romeinen** bezig waren het hunne te bouwen. Verrassend snel hebben zij 't uitgebouwd van Rome uit, alle tegenstanders in oost en west aan zich onderwerpend, zodat de Middellandse Zee voor hen „mare nostrum" (onze zee) werd. Staatkundig, economisch en cultureel kwam dit rijk tot hoge bloei. Maar op de bloei volgde ook de nedergang; terwijl Rome naar buiten nog steeds machtiger werd, deden zich inwendig tekenen van verval voor. De oude eenvoud verdween, het patriottisme maakte plaats voor zelfzucht; niet de belangen van de staat, maar het verkrijgen van winstgevende baantjes werd levensdoel. De stadhouders in de buitenprovinciën, de zogenaamde wingewesten, trachtten in de kortst mogelijke tijd de grootst mogelijke rijkdommen te verwerven, terwijl belastingpachters bijeenschraapten, wat er nog overbleef. Elke halm groeide op voor den belastingpachter, elk kind voor den slavenhandelaar."

Ook in Italië zelf waren de toestanden slecht, de zeden verdorven. De rijken woonden in prachtige huizen en hadden bovendien heerlijke villa's op het land, aan zee of bij de meren. Thermen (weelderig ingerichte badhuizen), theaters, circussen en amphitheaters, waar gladiatoren (zwaardvechters) op leven en dood streden tegen elkaar of tegen wilde dieren, vormen de wellustige verstrooiing der Romeinen. En de armen? Velen leefden op staatskosten; door brood en spelen werd de gunst van de massa gekocht door de regeerders. Niettemin werd er nog veel, bittere armoede geleden. „De dieren, die in Italië leven", sprak de volkstribuun Tiberius Gracchus, „hebben een hol, een leger, een schuilplaats. De mensen, die voor Italië strijden en sterven, hebben hun deel aan licht en lucht, verder aan niets. Zonder dak en zonder woonplaats komen zij om met hun vrouwen en kinderen. Voor de weelde en het bezit van anderen vechten en sterven zij."

Een ergerlijke misstand was ook de slavernij. De toestand der slaven was soms afschuwelijk, vooral van hen, die zware arbeid verrichtten op het platteland, op de uitgestrekte latifundia der grootgrondbezitters. De honderdduizenden krijgsgevangenen konden de behoefte aan slaven niet bevredigen en daarom werden er van tijd tot tijd slavenjachten georganiseerd, om voldoende aanvoer te hebben voor de beruchte slavenmarkten.

Het is geen wonder, dat de schrijvers dier dagen bittere klachten uitten over de decadentie der „verfijnde" beschaving, en het schrijnende heimwee naar een gelukkiger tijd.

St. Paulus zelf heeft het godsdienstig en zedelijk verval, de verlaging der mensheid, in al zijn verschrikkelijkheid geschetst: „Vol zijn ze van allerlei ongerechtigheid, boosheid, hebzucht en slechtheid, vol van afgunst, moordlust, twist, bedrog en gemeenheid; lasteraars, kwaadsprekers, godvergeten, onbeschaamd, verwaand, grootsprekers en zinnend op kwaad; ongehoorzaam, onbezonnen, onbetrouwbaar, harteloos en onmeedogend."

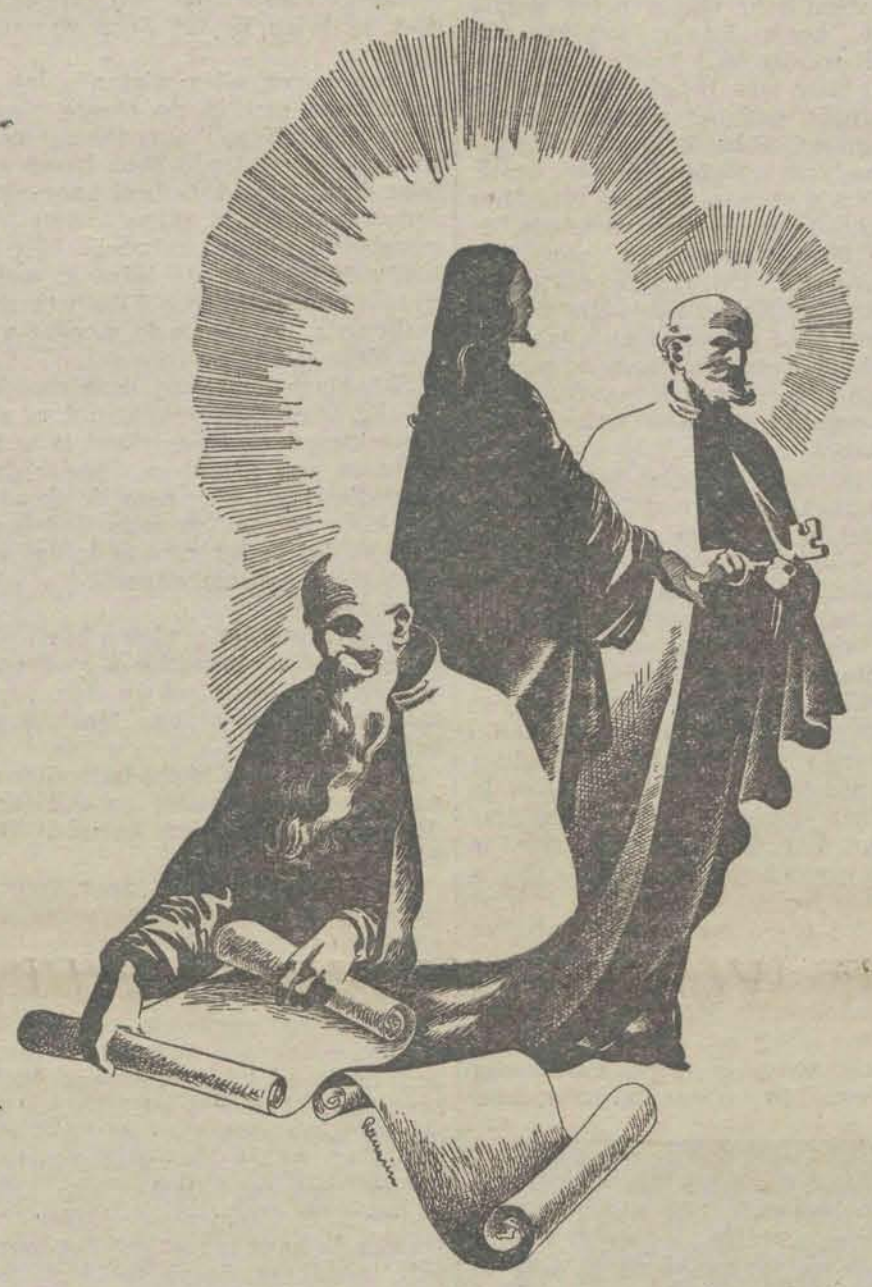

„... Christus ontslaat de Profeten en roept de Apostelen"

Een godsdienst die de rijken zelfbeheersing en naastenliefde, de armen onderwerping en troost verschafte, was er niet. De godsdienstzin was achteruitgegaan; het ongeloof was sterk verbreid onder de hogere standen.

Nieuwe stelsels uit Syrië en Griekenland, Egypte en Perzië brachten evenmin bevrediging. En toch: algemeen was het verlangen naar een betere godsdienst, naar reiner zeden, naar gelukkiger verhoudingen voor armen, ongelukkigen en slaven. Dat verlangen kon slechts bevredigd worden door Christus, Wiens leer „de Joden een ergernis, de heidenen een dwaasheid was".

De joden geloofden nog wel in den énen, waren God, maar zij dienden Hem slechts door uitwendige werken der Wet. De schijnheilige farizeërs en de half-ongelovige Sadduceërs bestreden elkaar met heftigheid en voerden het uitverkoren volk steeds verder van Jehova af.

En toen volgens de voorzegging van Jacob aan zijn zoon Juda „de scepter aan Juda ontnomen was", en de joden onder de heerschappij geraakt waren van de Romeinen, die een vreemdeling Herodes van Idumea als koning over hen aanstelden, was de tijd van de vervulling der Belofte gekomen.

Nadat onophoudelijke burgeroorlogen het Romeinse rijk verscheurd hadden, wist de geniale veldheer Octavianus de alleenheerschappij te vestigen en als eerste keizer onder de titel Augustus orde en rust te herstellen.

Met treffende woorden schetst het Evangelie uit de Nachtmis van Kerstmis het grote en grootse gebeuren tijdens zijn regering:

„In die tijd verscheen een besluit van keizer Augustus tot een volkstelling over de gehele wereld. Deze eerste volkstelling geschiedde onder Quirinus, landvoogd van Syrië. En allen gingen om zich aan te geven, ieder naar zijn eigen stad. Ook Jozef nu ging op uit Galilea, uit de stad van Nazareth, naar Judea, naar de stad van David, Bethlehem genaamd, omdat hij uit 't huis en uit het geslacht van David was, om zich aan te geven met Maria, zijn ondertrouwde vrouw, die bevrucht was. En het geschiedde, toen zij daar waren, dat de dagen vervuld werden, dat zij zou baren. En zij baarde haar eerstgeboren Zoon, en wond Hem in doeken, en legde Hem neer in een kribbe, omdat voor hem

Maria en haar kind

DOOR

J. J. Ouwendijk

Een jonge vrouw en een kind. Dat is het dagelijks terugkerende wonder in ieder land en in iedere eeuw. Er is geen huis of dit geheim wordt gevierd; en hoe meer het huis bekend is des te groter wordt de kring der belangstellenden.

Maar het is niet alleen belangstelling; men viert feest, want er is een mens geboren. En er wordt méér feest gevierd naarmate het huis, waarin het kind treedt voor de gemeenschap der mensen belangrijker is.

Het huis, als gebouw, is ook meestal rijker naarmate deze belangrijkheid. Zo zijn de huizen der vorsten geen huizen meer maar paleizen. Wanneer dáár een kind geboren wordt viert geheel het land feest en als dit kind niet alleen koningszoon is, maar zelfs de hoop van het land, een kroonprins, duurt het feest dagen en komen er gelukwensen uit alle landen. Men zou denken, dat er geen geboorte belangrijker is dan die van een kroonprins in het voornaamste land ter wereld.

Toch is er eens een kind geboren, ergens in de wereld, niet in een paleis, zelfs niet eens in een huis, maar in een grot, bijna in de aarde verscholen. En om dit kind viert niet alleen één familie feest, zelfs niet eens één land, maar alle landen tesamen en dit geboortefeest wordt niet éénsgevierd, doch het keert jaarlijks weder, eeuw in, eeuw uit tot aan het einde der tijden. En het wordt niet gevierd als een verjaardag of als een gedenkdag, maar het is eeuwig een geboortefeest, het feest van een kind. Want daar is niet geboren een kroonprins, doch daar werd geboren: een kind, dat voor óns, dat wil zeggen voor alle mensen, kwam; en Hij werd niet geboren als kroonprins in een koningshuis, al was Hij David's zoon en rechthebber op de troon van zijn vader David, doch reeds bij zijn geboorte „rustte op Zijn schouders alle macht; Hij is Koning, Hij is de Wonderbare, de Raadgever, God, de Sterke, de Vader van de toekomst, de Vorst van de vrede." (Is. 9-2).

Zijn komst is niet afhankelijk gesteld van de wil van een mens. Er was niet een koningshuis, waarin men vertrouwen stelde op de gezonde ontwikkeling van gezonde mensen, doch waarin men slechts zou moeten afwachten. Zijn komst was reeds bepaald, van eeuwigheid af en Zijn moeder was reeds gekend vóór de stichting der aarde, en vanaf den eersten mens der aarde was Hij de verwachte der volkeren.

Milliarden mensen hebben op Hem alleen gewacht en wachten nog op Hem.

Nooit was er 'n geboorte, waarbij de mensheid in haar geheel en ieder mens in het bijzonder zoveel belang had als bij deze geboorte. Want deze jonggeboren mens is niet alleen mens, Hij is ook God-mens en niet alleen Verlosser der mensheid maar Verlosser van iederen mens afzonderlijk.

En evenmin als er ooit een mens kon geboren worden, die groter zou zijn dan Hij, evenmin kon er ooit een moeder zijn, die groter is dan deze moeder. Zelfs zou er in de schepping geen groter moeder mogelijk zijn, want is er geen groter moederschap mogelijk dan moeder te zijn van God. (S. Bonav. Spec. B.M.V.).

Toen Eva, de moeder der mensen, haar eersten zoon ter wereld bracht, riep zij in blijdschap: „Door God bezit

N.V. MATTHEEUSSENS
OSSENDRECHT
PEEKOFFIE MOSTERD
TAFELZUREN
STEUNT HOLLAND'S INDUSTRIE

ik een mensenkind." (Gen. 4-1). Reeds had zij haar grootheid als mensenmoeder met de schande van haar opstand bevlekt. En de eerste zoon, welke zij kreeg, zou eens zijn beteren broeder vermoorden. Door een wonder Gods was Eva voortgekomen uit Adam, die daardoor haar vader en moeder tegelijk was. En beiden, Adam en Eva, hadden hun rol voor het geluk der mensheid verspeeld. Daarom zou de schuld van Adam op de mensheid neerkomen en zou de vrouw in smarten haar kinderen baren.

In Nazareth en Bethlehem is het paradijs herschapen. Terwijl in het paradijs de mensenmoeder voortkwam uit Adam door God, wordt hier de nieuwe en betere Adam geboren uit de nieuwe en betere Eva, alleen door God. Deze moeder kon zeggen: „Ik bezit Gods eigen Zoon door God." Door haar werd Hij mensenzoon en om haar in de eerste plaats te eren zal Hij zich later noemen: Mensenzoon.

En terwijl de eerste uit een vrouw geborene zijn broeder vermoordde, kwam Deze ware Eerstgeborene der mensheid al zijn broeders het leven brengen.

Zo is het paradijs hersteld en werd het beschamende voorbeeld der eerste mensen uitgewist door deze moeder en dit Kind.

Wie dan dit Kind en deze moeder beschouwt in de grot van Bethlehem, legge iedere maatstaf neer; want hier zijn goddelijke waarden aanwezig.

Wanneer wij in het kleine tafereel, dat wij met het innigste van al onze tederheden opbouwen in een kribbe en een stal, kunnen zien, denken wij dan niet alleen aan het hulpeloos kindje, dat in armoe en kou de verzorging ontvangt van een jonge lieve moeder. Hier is meer dan een moeder en een kind; hier is **De** Moeder en **Het** Kind.

Wonderbaarder dan de geboorte van Eva uit Adam is deze geboorte van Adam uit Eva. Blijder dan de geboorte van den oudsten zoon van Adam is deze geboorte van den Zoon Gods uit Maria.

Hier speelt zich het machtigste gebeuren af, dat ooit in de mensengeschiedenis is voorgevallen. Want hier brengt een mens een God ter wereld.

Het Evangelie spreekt er zo eenvoudig over, alsof er geen zaak eenvoudiger ware dan deze. Maar het is aan alle volgende geslachten overgelaten de diepte ervan te overdenken. Vele mensenleeftijden zijn voorbij, duizenden der edelste denkers hebben deze feiten gepeild en telkens zal men ervaren: wat er ooit ook gezegd is of zal worden, alles is te klein. Daarom heeft het Evangelie niet méér gezegd dan het allereenvoudigste, omdat dit het meeste omvat.

Terwijl iedere moeder sedert Eva in smarten haar kinderen ter wereld brengt, heeft Maria, vrij van alle schuld, zonder leed haar Kind gebaard. Hier was behalve het bovennatuurlijke, ook het natuurlijke verloop, zoals God het in de aanvang gewild had. De smarten, hier aanwezig, kwamen niet van binnen uit. Hier was alleen de uiterlijke armoede, de uitwendige vernedering van een dierenverblijf. Dit raakte echter de moeder niet. En terwijl iedere vrouw, uitgeput door de smart en afmatting haar kind overlevert aan de zorgen van een ander, heeft deze vrouw haar Kind onmiddellijk aan zichzelf toevertrouwd.

Maria heeft ook niet behoeven te overdenken hoe en wat het kind zou zijn, dat zij ter wereld zou brengen. Alles wist zij te voren. Vanaf het ogenblik, dat de engel haar de blijde boodschap bracht, heeft zij geweten, Wien zij het leven schenken zou. Daarom hield voor Maria vanaf dat ogenblik het gelovig vertrouwen van 't gehele oude verbond op, en maakte plaats voor 'n zékere wetenschap.

Toen dan ook de Heilige Geest in haar het wonder bewerkte van haar moederschap, heeft zij zich geheel in dienst gesteld van haar Kind. Het is hier niet zozeer, dat Maria aan haar Zoon het leven gaf als wel dat deze Zoon aan Maria het moederschap schonk. Op deze wijze heeft het Kind ook aan Joseph door Maria het vaderschap over zichzelf verleend.

Maria kende de geschiedenis der mensheid en alles wat over haar Zoon en ook over haar zelf geschreven stond.

Tot aan de dag, dat zij van den Heiligen Geest ontvingen, had zij de komst van dit Kind en Zijn moeder verlangd. Toen God haar vroeg zelf deze moeder te zijn, heeft zij zich aan Hem aangeboden. Meer dan welk mens ook heeft zij kunnen weten, wat het zeggen wilde moeder van den „man van smarten" te zijn. Uit de oude profetieën klonken haar over haar Zoon niet alleen gloriezangen toe, maar ook ondragelijk lijden, de vervolging van ontelbare vijanden en zelfs de dood. Daar haar verstand niet door de zonde verduisterd was, heeft haar wijsheid alle uitspraken der profetieën en psalmen gepeild en wist zij Wien zij tot Zoon zou ontvangen.

Doch boven alles wist zij, dat zij haar Zoon niet in de eerste plaats voor Zich-zelf zou ontvangen, maar wist zij, dat zij Gods Zoon baren zou voor de mensheid. Geheel haar moederschap staat in dienst van de mensheid en haar bewustzijn hiervan heeft zij geuit in de lofzang, welke zij spontaan uitte toen Elisabeth zich verheugde in haar de moeder van den Heer zelf te ontmoeten.

Het Magnificat van deze moeder, die zich weet zalig geprezen door alle geslachten der aarde, tekent haar als dienares van al deze geslachten. Haar Zoon zal zich eens de dienaar van allen noemen en zelfs God heeft Hem zo bij Isaïas genoemd; daarom zal ook haar dienstbaarheid zijn voor de mensheid.

De grootste der profeten heeft niet gezegd, dat de maagd een zoon voor zichzelf zou baren, doch Zijn naam zal zijn: God met ons. „Ons" is geboren.

In de grot van Bethlehem zien wij niet naar een moeder en een kind, doch zien een moeder en een kind naar ons.

De Schriftuur heeft haar voorgelicht; doch méér dan de profetieën konden zeggen, heeft zij in haar schoot het Licht der volkeren aanwezig geweten. En wat alle Joden van haar tijd vergaten, omdat zij den Messias voor zich alleen opeisten, heeft zij het woord van Isaïas begrepen: „Luistert eilanden, en let op, gij verre volkeren: de Heer riep Mij op uit de schoot, vanaf de schoot mijner moeder, denkt aan Mijn naam..... Terwijl de Heer Mij vormde in haar schoot tot Zijn werktuig, opdat Ik Jacob tot Hem zou voeren, heeft Israël zich toch niet willen verzamelen. Maar Ik word toch verheerlijkt in de ogen Gods en mijn God is mijn kracht. Ook zei Hij mij nog: Het is maar weinig U tot mijn werktuig te maken om de stammen van Jacob op te wekken en het afval van Israël te bekeren: zie, Ik zal u maken tot het licht der heidenen, opdat Gij Mijn heil zult zijn tot het uiteinde der aarde". (Is. 49. 1—6).

Dit Licht heeft Maria vanaf de boodschap van den Engel in zich aanwezig geweten; zij heeft het overdacht en met dit Licht gesproken. Lieve woorden als een moeder, zeker. Maar ook ernstige woorden. Vanaf het eerste ogenblik van Zijn bestaan in haar heeft zij met Hem over Zijn taak gesproken en heeft zij niet zozeer aan haar moederschap dan aan haar Zoon en Zijn grote wereldtaak gedacht.

Alle gevoelens van een moeder, en wel de alleredelste en volmaakste heeft zij ondervonden, toen zij haar Kindje voor het eerst los van haar zelve levend zag. Zij heeft haar ogen aan Hem bedronken. Zij heeft naar alles geluisterd wat over Hem door anderen gezegd werd. Meer dan de anderen begreep zij de vredezang der engelen, waarover de herders haar verhaalden. Want meer dan alle anderen wist zij hoe zij den Vrede-vorst het leven geschonken had.

Daarom zweeg zij; daarom overdacht zij en daarom ging haar moedergeluk geheel op in de zekerheid, dat zij de mensheid met haar overgave aan Gods wil de grootste dienst ter wereld had bewezen.

Geboorte van Christus. Houtsnede van Hans Baldung Grien (1514)

Rond Bethlehem

De weg naar Bethlehem is thans nieuw en geheel op moderne wijze aangelegd. De auto's glijden er overheen als over een parketvloer. Nieuw..... en toch o zo oud. Is het niet de weg naar Bethlehem en Hebron, de oude karavaanweg, die Syrië verbond met het land aan de Nijl? Rijden de auto's hier niet in de voetsporen van de drie Wijzen uit het Oosten, van de patriarchen Abraham, Isaac en Jacob? Ter zijde van de nieuwe weg ziet men nog de oude heirbaan, die eeuwenlang gevolgd werd door duizenden en duizenden karavanen.

Er valt op de weg naar Bethlehem veel te zien en te overwegen. Bij het verlaten der stad ziet men links de Berg van de Boze Raad, waar volgens een traditie uit de twaalfde eeuw in een landgoed van Caïphas de Joden het besluit namen om Christus te doden. Rechts strekt zich uit de vlakte van Raphaïm of de Beqaä.

Men zegt, dat daar de ontmoeting plaats had tussen den engel en Habacuc, toen deze laatste voedsel bracht aan zijn maaiers. Alsof het de eenvoudigste zaak ter wereld gold, zeide de hemelbode: „Breng dat naar Babylon, aan Daniël in de leeuwenkuil". Verbaasd antwoordde de goede Habacuc: „Maar Heer, in Babylon ben ik nooit geweest en van de kuil heb ik nooit gehoord!" Toen greep de engel hem zonder verdere verklaring bij zijn hoofdhaar en bracht hem met de snelheid, aan geesten eigen, naar Babylon.

Iets verder rechts van de weg, vereerden de pelgrims vroeger een Mariaboom. Volgens een legende zou Maria onder de schaduw van deze boom gerust hebben, toen Zij Jesus naar de tempel bracht. In 1645 stak een Arabier de boom in brand, omdat de pelgrims zijn akker plat liepen, wanneer zij de boom gingen vereren.

Dicht bij het oude klooster van Mar-Elias vindt men links van de weg een put, die de Arabieren Bir el Qadismoe, put der rust, noemen. Hier rustten, zo zegt een oude overlevering, Maria en Jozef toen zij zich naar Bethlehem begaven om het eerste Kerstfeest te vieren. De weg was lang en vooral voor de tedere Maagd Maria, die bovendien in gezegende toestand verkeerde, moeilijk. Spreekt uit deze legende niet de godsvrucht der oude pelgrims, die in Palestina niet alleen aan Jesus, maar ook aan Maria dachten? Dat zij zo herhaaldelijk plaatsen vonden, waar Maria rustte, verraadt hun vroom medelijden met de arme moeder, die al die tochten te voet moest afleggen.

Tegenover de hoogte Tantoer ligt „Het veld der erwten". De kleine ronde kiezelsteentjes, die er in grote hoeveelheid gevonden worden, gaven de oorsprong aan een vrome legende. Toen Jesus daar op zekere dag voorbijkwam, zag Hij een man erwten zaaien. „Wat zaait gij daar, vriend?" vroeg de Zaligmaker. „Stenen!" was het spottende antwoord. „Welnu," hernam Jesus „dan zult gij ook stenen oogsten". Toen de man later de erwten wilde plukken, vond hij niets dan kleine steentjes.

Gelegen op twee heuvels, waarvan de hellingen beplant zijn met wijngaarden en olijfbomen, omgeven door vruchtbare dalen, zetelt het vriendelijke Bethlehem daar, als een koningin op een troon van groen. Als een oase ligt het in het midden van het dorre Judea. 't Is of de natuur zelve zich tooit om het blijde mysterie van Christus' geboorte te vieren. Jerusalem, dat met zijn hoge muren als een vesting oprijst uit diepe en rotsachtige valleien, brengt den pelgrim in een stemming van ernst en eerbied, maar ook van diepe weemoed. 't Is en blijft de stad van de Godsmoord. Maar over het lieve Bethlehem zweeft een zoete blijheid, als de glimlach van een moeder bij de wieg van haar kind. Jerusalem houdt de wacht bij het graf, Bethlehem bij de kribbe van den Godmens.

De Bethlehemse vrouwen schrijden in haar antieke, kleurige kledij, welke haar door heel de wereld beroemd hebben gemaakt, voort als koninginnen. Om hals, polsen en enkels dragen zij gouden en zilveren sieraden; hele rijen van munten tooien hoofd en borst. Een legende verhaalt, dat de H. Maagd bij het verlaten van Bethlehem over de vrouwen van dit stadje schoonheid en aanminnigheid van de hemel heeft afgesmeekt.